

NAČRT ZA VODENJE ORGANIZIRANIH SKUPIN PO

NARAVI OBČINE SREDIŠČE OB DRAVI

SPLOŠEN PRIROČNIK ZA VODENJE ŠOLSKIH SKUPIN

Središče ob Dravi, maj 2018

LAS UE Ormož

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

Projekt sofinancira Evropska unija

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA

KAZALO

KAZALO	1
O PROJEKTU	3
I. UVOD	4
II. CILJI PRIROČNIKA ZA VODENJE ŠOLSKIH SKUPIN PO OBMOČJU IZJEMNE NARAVE OBČINE SREDIŠČE OB DRAVI	5
III. PRAVILA ZA DELO V NARAVI	6
IV. SPLOŠNI CILJI	7
V. VSEBINSKI CILJI	7
VI. PROCESNI CILJI	8
VII. CILJNE SKUPINE	9
1. EDUKACIJA NARAVE PO CILJNIH SKUPINAH - SPLOŠNO	10
2. EDUKACIJA NARAVE PO CILJNIH SKUPINAH - PROCESNO	14
3. UČNI SKLOPI	16
4. UČNI PRIPOMOČKI IN AKTIVNOST	17
5. DEJAVNOSTI	18
6. VREDNOTENJE	22
7. ZAKLJUČEK	23

O PROJEKTU

RAZVOJ TURISTIČNE IN NARAVOSLOVNE PONUDBE V OBČINI SREDIŠČE OB DRAVI

Splošne informacije o operaciji:

Akronim: RTNP

Sklad: EKSRP

Vodilni partner – prijavitelj: Občina Središče ob Dravi

Ostali partnerji:

- **Jeruzalem SAT** – OLJARNA IN MEŠALNICA SREDIŠČE OB DRAVI, TRGOVINA, PROIZVODNJA IN STORITVE, D.O.O.,
- **Konjeniško društvo Središče ob Dravi,**
- **DOPPS** – Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije

Vrednost operacije: 54.477,40 €

Vrednost sofinanciranja: 38.934,84 €

Trajanje operacije: začetek 1.3.2018, konec 1.3.2019

Odločba iz dne: 16. 2. 2018

Cilji operacije:

- identifikacija naravne in kulturne dediščine,
- predstavitev naravne in kulturne dediščine,
- na območju pomembne naravne dediščine razvoj koncepta trženja narave,
- v lokalnem okolju ponuditi novo razvojno priložnost,
- spodbuditi trajnostni pristop upravljanja z naravo,
- z interpretacijo narave še dodatno krepiti odnos ljudi do naravnega okolja.
- vključevanje ranljivih skupin

I. UVOD

V osnovi je ta načrt namenjen učiteljicam in učiteljem, ki bodo obiskali območje narave Občine Središče ob Dravi. Sledenje ciljem, ki jih zajema priročnik, bo v pomoč pri načrtovanju izvedbe naravoslovnega dneva ali pri načrtovanju zaključne šolske ekskurzije po naravi Središča ob Dravi. Za preostale skupine obiskovalcev se zaradi specifičnosti vsebin oblikuje aktivnost vodenja ob dogovoru z deležniki.

Elaborat vključuje pravila za delo v naravi, splošne, vsebinske in procesne cilje, ciljne skupine..., ki bodo v pomoč pri pripravi izvedbe kurikuluma v šolah.

Priročnik se uporablja kot osnovno vodilo za pripravo vodenja skupin predšolskih otrok, otrok osnovnih in srednjih šol. Učiteljicam in učiteljem je lahko zbrano gradivo v pomoč v okviru različnih predmetov (naravoslovje in biologija), pri izvedbi naravoslovnih dni, zaključne ekskurzije, raziskovalnega tabora in projektnega dela.

II. CILJI PRIROČNIKA ZA VODENJE ŠOLSKIH SKUPIN PO OBMOČJU IZJEMNE NARAVE OBČINE SREDIŠČE OB DRAVI

- **Predstaviti vsebino in organizacijsko dejavnost**

V pričujočem priročniku za vodenje šolskih skupin smo predstavili naravovarstvene cilje in poenotili vsebine za izvajanje naravoslovnih aktivnosti šol na območju varovane narave občine Središče ob Dravi. V gradivu je poudarek na organizacijski dejavnosti (delo na terenu, delo po terenu v učilnici, priprava učitelja, vloga učitelja...), manj pa je primerov drugačnih didaktičnih pristopov. Glede na to priporočamo, da učitelji in učiteljice pri načrtovanju dejavnosti vnesejo več inovativnih metod za delo z učenci. Dobro je, da dejavnosti že v samem začetku načrtovanja upoštevamo učenčevo starost, sposobnosti, predznanje in interes. Učence je potrebno vključiti v proces dejavnosti že v fazi načrtovanja aktivnosti. Naloga učiteljev bo, da jih vodijo skozi dejavnosti tako, da bodo ob pomoči strokovnjaka sami prišli do spoznanj. Delo naj bo v največji možni meri izvedeno skupinsko in interdisciplinarno. Cilji predstavljeni v elaboratu so temelj za načrtovanje izvedbe terenskega dela.

- **Spoznati naravo lokalne biotske pestrosti**

Z ustreznim pristopom in izobraževanjem lahko pripomoremo k boljšemu poznavanju lokalne biotske pestrosti. Največji učinek dosežemo, če se izobraževanje prične pri najmlajših. Otroci na različne načine sprejemajo informacije iz svojega lokalnega okolja, zato je še posebej primeren pravilen pristop, to je neposreden stik z naravo, pod ustreznim vodenjem strokovnjakov. Bistvenega pomena so konkretne izkušnje, ki otroke spodbudijo k razmišljanju, spodbudi lasten interes po raziskovanju lokalne narave in jih s tem učimo odgovornega ravnanja in ohranjanja narave. Slednje izvajajo lokalni vodiči, ki splošne cilje tega elaborata konkretizirajo s pripravo aktivnosti na terenu.

- **Izboljšati poznavanje Omrežja Natura 2000**

Poznavanje pomena območij Natura 2000 je bistveno za ohranjanje biotske pestrosti ter trajnostnega razvoja. Prepričanje, da območja Natura 2000 kot tudi zavarovana območja v splošnem pomenijo zgolj oviro, ne pa priložnost za razvoj območja, izhajajo v nepoznavanju osnovnih načel omrežja varovanih in zavarovanih območij narave. Z novim pristopom v smislu povezovanja lokalne narave s priložnostmi razvojnega potenciala, je možnost, da se pokažejo razvojni potenciali, ki se uresničujejo v smislu trajnostnega razvoja teh območij. Tudi ta cilj se uresniči v sklopu vodenja vodičev po naravi Središča ob Dravi.

- **Izboljšati poznavanje ekosistemov in njihovih funkcij**

Dobro poznavanje lokalne narave posledično pripomore k boljšemu varovanju in ohranjanju biotske pestrosti. Poznavanje posledice neustreznih posegov v naravo prispeva h kritični presoji posegov v naravo in s tem bolj odgovornega ravnanja do narave. Pridobiti zavedanje, da je zdrav ekosistem izrednega pomena za dobrobit človeka, za njegovo zdravje in obstoj, je neprecenljivo. Ta cilj bo rdeča nit obiska, ki ji bo sledil vodič po naravi.

III. PRAVILA ZA DELO V NARAVI

Pred začetkom dela v naravi je potrebno, da učitelji ali mentorji seznanijo učence s pravili obnašanja v naravi ter jih ustrezno pripravijo na terensko delo:

1. NE TRGAJ RASTLIN IN JIH NE ODNAŠAJ
2. PO KONČANEM DELU Z ŽIVIMI ORGANIZMI JIH VRNI V NJIHOVO NARAVNO ŽIVLJENJSKO OKOLJE
3. HODI PO POTEH. ČE MORAŠ NALOGO OPRAVITI NA TRAVNIKU, KI ŠE NI POKOŠEN, TO NAREDI NA MESTU TIK OB POTI
4. NE POVZROČAJ HRUPA
5. VSE ODPADKE POSPRAVI IN JIH ODNESI DOMOV
6. BODI USTREZNO TERENSKO OPREMLJEN, NEPREMOČLJIVA OBUTEV, ZAŠČITA PRED SONCEM, DEŽJEM (POKRIVALO ZA GLAVO, DEŽNIK ALI PELERINO)
7. UPORABI USTREZNO ZAŠČITO PROTI KLOPOM
8. UPORABLJAL NAHRBTNIK, DA BOŠ IMEL PROSTE ROKE.

IV. SPLOŠNI CILJI

Prioriteta načrta za vodenje skupin je razvijati vzgojno-izobraževalne programe na varovanih in zavarovanih območjih skladno s kurikulumom šol. Kot cilj si je potrebno zadati prioriteto - prenos naravovarstvene vzgoje in izobraževanja, saj je iz statistike obiskov zavarovanih območij razvidno, da je največji delež obiskovalcev pripada šolski populaciji.

Cilji s katerimi dosežemo naravovarstveno vzgojo in izobraževanje:

V. VSEBINSKI CILJI

- Ugotavljajo...
- Ponovijo...
- Naštejejo...
- Seznanijo se...
- Izpišejo...
- Opišejo...
- Navedejo...
- Spoznajo...
- Pojasnijo...
- Poznajo...
- Opredelijo...
- Razberejo...
- Vedo...

VI. PROCESNI CILJI

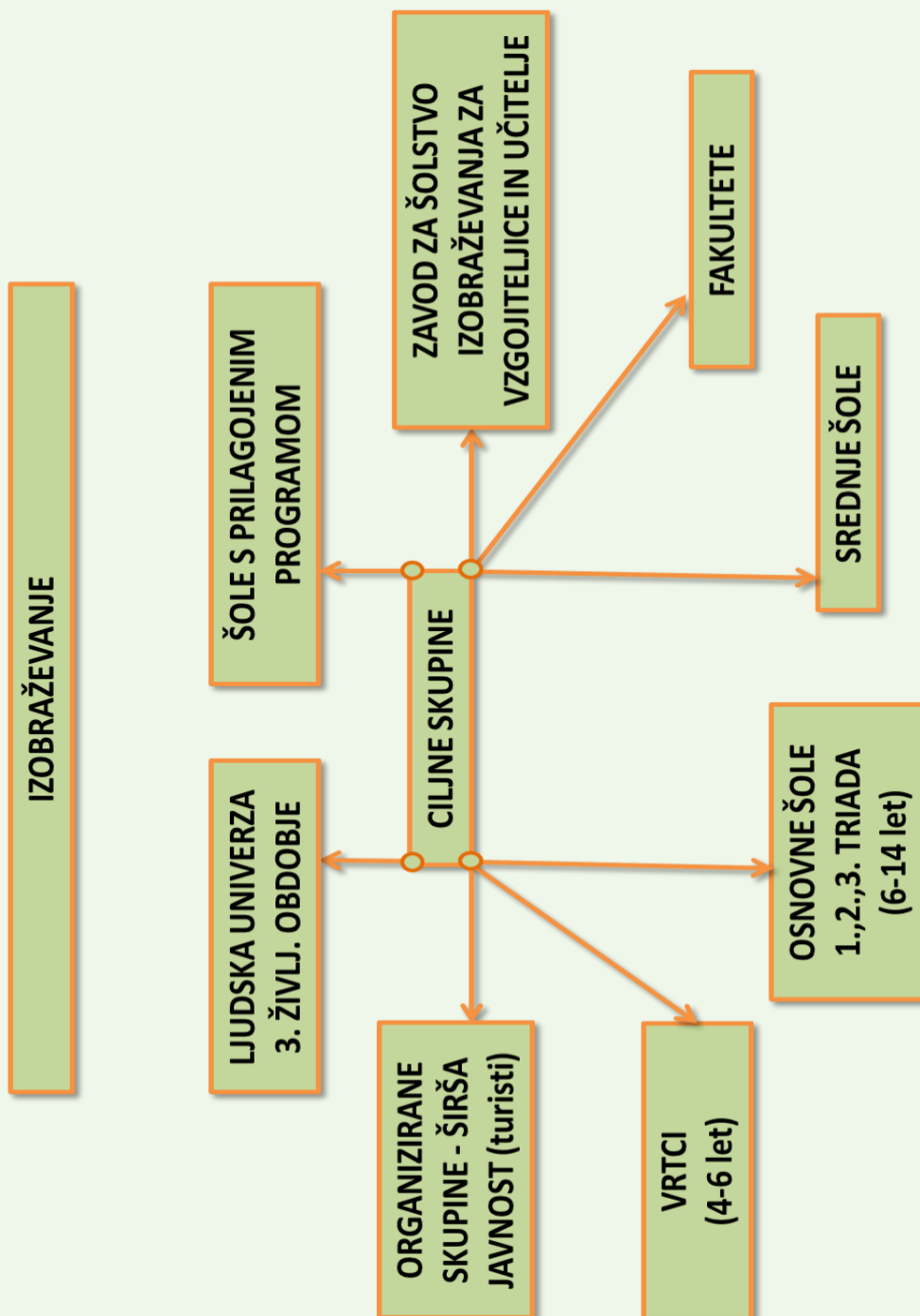
- Analizirajo različne vire...
- Primerjajo...
- Razvijajo spretnost prostorskih in časovnih predstav...
- Razvijajo spretnost različnih oblik sporočanja (ustno, pisno, članki, eseji – vsaka vrsta zapisa po svojih besedah slikovno – plakat, strip, zloženka, razstava ...)
- Kritična presoja virov in dogodkov...
- Iskanje in navajanje svojih primerov...
- Razvrščajo...
- Utemeljujejo...
- Dokazujejo...
- Se vživljajo v različne perspektive zgodovinskih osebnosti...
- dogodkov, obdobj (npr. igre vlog)...
- Preiskujejo npr. v obliki študijskih primerov...
- Podatke povežejo v sintezo...
- Sklepajo...
- Interpretirajo – pripravljajo samostojne zaključke...
- Razlikujejo...
- Znanje uporabljajo v novih okoliščinah...
- Odločajo se med možnostmi...
- Abstarhirajo – npr. luščijo bistvo iz vira...
- Odkrivajo nove rešitve...
- Zbirajo in izbirajo podatke po različnih medijih z učbenikom na čelu...
- Presojajo vlogo pomembnih zgodovinskih osebnosti prek njihovih življenjskih zgodb...
- Razvijajo vzročno-posledično mišljenje...
- Razvijajo spretnost sodelovalnega učenja in odgovornosti za skupne cilje...
- S pomočjo učitelja ugotavljajo svoja močna in šibka področja in načrtujejo učenje za izboljšanje kakovosti znanja...

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA

VII. CILJNE SKUPINE

1. EDUKACIJA NARAVE PO CILJNIH SKUPINAH - SPLOŠNO

1.1 VRTCI

KDO JE CILJNA SKUPINA?

-Otroci starosti 4-6 let.

KATERE SPLOŠNE CILJE URESNIČIJO VRTCI V SKLOPU OBISKA NARAVE?

- Raziskovati izkustveno v smislu „aktivne roke“,
- spodbujati izkustveno raziskovanje lokalne narave,
- pridobivati znanja o naravi preko zaznavanja s čutili,
- spoznati naravne procese preko didaktičnih iger,
- aktivno vključiti starše otrok pri spoznavanju lokalne narave,
- preko narave razvijati druga področja kurikula: gibanje, jezik, umetnost, matematika.

TRAJANJE IN ŠTEVILO UDELEŽENCEV

- Kratkotrajen voden obisk – sprehod po točkah učne poti: do max 1 uro, do 15 otrok/skupino,
- kombinirani voden obisk: sprehod-izkustveno raziskovanje - interdisciplinarnost: do max 2 uri, max 7 otrok/skupino.

1.2. OSNOVNA ŠOLA I. IN II. TRIADA

KDO JE CILJNA SKUPINA?

- Otroci starosti 6-12 let.

KATERE SPLOŠNE CILJE URESNIČI OSNOVNA ŠOLA I. in II. TRIADE V SKLOPU OBISKA NARAVE?

- Raziskovati izkustveno v smislu „aktivne roke“,
- izvesti izkustveno usmerjeno pridobivanje znanja (temelj zaznave in doživljanje),
- spodbujati raziskovanje lokalne narave,
- aktivno vključiti učitelje in učence pri spoznavanju lokalne narave,
- povezati učitelje, učence in starše s skupnim projektom varstva narave (npr. zasaditev drevesa, priprava krmilnic, gnezdilnic, hotel za insekte...).

TRAJANJE IN ŠTEVILO UDELEŽENCEV

- Kratkotrajen voden obisk – sprehod po točkah učne poti: do max 1,5 ure, do 20 učencev/skupino
- kombinirani voden obisk: sprehod-izkustveno raziskovanje - interdisciplinarnost: do max 3 h, max 8 učencev/skupino.

1.3 OSNOVNA ŠOLA III. TRIADA

KDO JE CILJNA SKUPINA?

- Otroci starosti 12 – 14 let.

KATERE SPLOŠNE CILJE URESNIČI OSNOVNA ŠOLA 3. V SKLOPU OBISKA NARAVE?

- Raziskovati na podlagi opazovanj, poskusov in ročne spretnosti,
- izvesti izkustveno usmerjeno pridobivanje znanja (temelj zaznave in doživljanje),
- spodbujati raziskovanje lokalne narave,
- aktivno vključiti učitelje in učence pri spoznavanju lokalne narave,
- oblikovati odgovoren odnos do narave na podlagi znanja in razumevanja ter interes za njeno aktivno ohranjanje,
- prepoznati kompleksnost rezervatnega varstva narave,
- z interdisciplinarnim pristopom in znanstvenim načinom razmišljanja spoznati pomen naravnih rezervatov,
- razvijati odgovornost pri delu za načrtovanje in izvajanje preprostih bioloških raziskav (poskusov oziroma opazovanj) ter interpretacije rezultatov in sposobnost kompleksnega mišljenja,
- uporabiti pridobljeno znanje v vsakdanjem in družbenem življenju,
- ozavestiti o nujnosti zavarovanih območij,
- spoznati pomembnost trajnostnega razvoja in razumeti družbeno in lastno odgovornost za prihodnost narave,
- povezati učitelje, učence in starše s skupnim projektom – varstvo narave na dvorišču (npr. zasaditev drevesa, priprava krmilnic, gnezdilnic...).

TRAJANJE IN ŠTEVILO UDELEŽENCEV

- Kratkotrajni vodeni obiski – sprehod po točkah učne poti: do max 1,5 h, do 15 učencev/skupino,
- kombinirani vodeni obiski: sprehod-izkustveno raziskovanje - interdisciplinarnost: do max 3h, max 8 učencev/skupino.

1.4 SREDNJA ŠOLA

KDO JE CILJNA SKUPINA?

- Otroci starosti več kot 15 let.

KATERE SPLOŠNE CILJE URESNIČI SREDNJA ŠOLA V SKLOPU OBISKA NARAVE?

- Spoznati ustrezen pristop k terenskemu delu,
- načrtovati in uporabiti metode opazovanja in eksperimentiranja ter zbirati kvalitativne in kvantitativne podatke,
- analizirati habitate, časovne intervale, značilne naravne pojave,
- analizirati stanje, uporabiti in združevati koncepte različnih področij naravoslovja,
- uporabljati kritičen način razmišljanja v vsakdanjem življenju,
- izvesti izkustveno usmerjeno pridobivanje znanja (temelj zaznave in doživljanje),
- spodbujati raziskovanje lokalne narave,
- aktivno vključiti učitelje in učence pri spoznavanju lokalne narave,
- oblikovati odgovoren odnos do narave na podlagi znanja in razumevanja ter interes za njeno aktivno ohranjanje,
- prepoznati kompleksnost rezervatnega varstva narave,
- z interdisciplinarnim pristopom in znanstvenim načinom razmišljanja spoznati pomen naravnih rezervatov,
- razvijati odgovornost pri delu za načrtovanje in izvajanje preprostih bioloških raziskav (poskusov oziroma opazovanj) ter interpretacije rezultatov in sposobnost kompleksnega mišljenja,
- uporabiti pridobljeno znanje v vsakdanjem in družbenem življenju,
- ozavestiti o nujnosti zavarovanih območij,
- spoznati pomembnost trajnostnega razvoja in razumeti družbeno in lastno odgovornost za prihodnost narave.

TRAJANJE IN ŠTEVILO UDELEŽENCEV

- Kratkotrajen voden obisk – sprehod po točkah učne poti: do max 1,5 h, do 15 učencev/skupino,
- kombinirani voden obisk: sprehod-izkustveno raziskovanje - interdisciplinarnost: do max 3h, max 8 učencev/skupino.

1.5 PREOSTALE CILJNE SKUPINE

Cilji za preostale ciljne skupine se zaradi specifičnosti in različnosti vsebin oblikuje ob dogovoru z deležniki.

2. EDUKACIJA NARAVE PO CILJNIH SKUPINAH - PROCESNO

Kot sem že zapisal, je iz statistike obiskov varovane in zavarovane narave evidentno, da največji delež predstavljajo šolske populacije, mora biti vodenje po območju narave Občine Središče ob Dravi skladno s kurikulumom šol.

SKUPINA 1: Vrtci – starost 4 – 6 let

- Izkustveno raziskovanje organizmov v smislu „aktivne roke“,
- primerjajo in razlikujejo značilnosti različnih skupin živali in rastlin,
- sklepajo, katere so osnovne potrebe rastlin in živali,
- navedejo svoje primere odvisnosti organizmov od okolja,
- ob pomoči vodnika/učitelja preiskujejo spremembe v lokalnem okolju - kot primer najbolj evidentnih sprememb so lahko dnevni in sezonski cikli.
- dožemanje vplivov sprememb na vedenje živih bitij.

SKUPINA 2: Osnovna šola I. in II. triada – starost 6 – 12 let

- Učenci razlikujejo različna življenjska okolja na lokalnem nivoju in znajo v ta okolja uvrstiti organizme,
- učenci razlikujejo organizme, ki so navzoči v lokalnem okolju,
- učenci preiskujejo osnovne biološke značilnosti vrst (dnevni cikel, sezonski cikel, življenjski cikel),
- učenci razlikujejo med različnimi živalskimi vrstami in način njihovega prilagajanja različnim okoljskim pogojem,
- učenci iščejo in navajajo enostavne prehranjevalne verige,
- učenci pripravijo samostojne zaključke vplivov človeških dejavnosti na lokalno naravo in organizme,

SKUPINA 3: Osnovna šola III. triada – starost 12 – 14 let

- Učenci razlikujejo osnovne habitate in združbe na lokalnem nivoju in preiskujejo dejavnike prepletanja ekosistemov,
- učenci iščejo medsebojne vplive med abiotskimi in biotskimi dejavniki v ekosistemih, ki jih spoznajo na območju,
- učenci navajajo ekološke značilnosti za vrste z naravovarstvenim statusom,
- učenci pripravljajo samostojne zaključke za pomen območja Natura 2000,
- učenci zbirajo podatke po različnih medijih, da se na nazoren način seznanijo s konceptom biotske pestrosti in omrežja Natura 2000.

SKUPINA 4: Srednja šola – starost 15 – 18 let

- Dijaki pod vodstvom mentorjev izvajajo terenske vaje,
- analizirajo osnovna delovanja ekosistemov,
- razvrščajo karizmatične vrste organizmov na območju Središče ob Dravi,
- kritična presoja izsledkov sodobne biološke znanosti o vplivih kmetijstva in hidroelektrarn na ekosisteme na območju ohranjene narave v Središču ob Dravi,
- kritična presoja človekovih posegov v lokalne ekosisteme,
- odkrivajo pomen Nature 2000 za biotska pestrost,
- prepoznavajo biotske pestrosti na različnih organizacijskih ravneh živih sistemov,
- razvijajo odgovoren odnos do njenega ohranjanja živih sistemov,
- utemeljujejo nujnost trajnostnega razvoja; trajnostni rabi naravnih virov (naravoslovnih turizem ž občine Središče ob Dravi), ohranjanju narave).

3. UČNI SKLOPI

3.1 Uvodno srečanje z učitelji

Predhodno se v sklopu uvodnega srečanja z učitelji izvede izmenjava vsebin učnih predlogov, učitelji z nivojem znanja seznanijo mentorje, skupaj učitelji in mentorji pripravijo pristop za izvedbo dela na terenu. Pripravijo vsebine za ponavljanje: karizmatične vrste območja, prehranjevalna veriga, habitat, življenjski cikli, omrežja Natura 2000, zavarovana območja.

3.2 Delo v učilnici, predpriprava na terensko delo

V učilnici se začne prenos znanja na učence in izpopolnjevanje razumevanja naravovarstvenih vsebin. Prenos naravovarstvenih vsebin je odvisen od njihovega predznanja. Za pripravo na terensko delo se lahko uporabijo PPT vsebine, fotografije in filmski posnetki karizmatičnih vrst živali, habitatov ter zavarovanih in varovanih območij.

Mentorji oziroma učitelji pripravijo učence na aktivno terensko delo, posredujejo pravila obnašanja v naravnem okolju, seznanijo učence z ustrežno terensko obutvijo, oblačili, zaščitnimi sredstvi proti klopm in terenske pripomočke (daljnogled, fotoaparati, terenska beležnica, določevalni ključi...).

Za predšolske otroke in prvo triado je pomembno, da so otroci pripravljene na terensko delo. Pojasni se jim ustrezno rokovanje z živimi bitji. V učilnico se lahko prinesejo živi organizmi, da se jih otroci privadijo in naučijo pravilnega pristopa. Npr. pri rokovanju z dvoživkami si je obvezno predhodno umiti roke z vodo... Otroci morajo pridobiti občutek za delo z živimi organizmi; da niso pregrobi, da znajo biti potrpežljivi, da delajo mirno...

3.3. Delo na terenu

Delo na terenu je izjemno pomemben del vzgojno izobraževalnega procesa, ki pa je v šolah premalo realizirana aktivnost. Za tako stanje v šolah je prav gotovo več vzrokov; težava je lahko v tem, da učitelji v sklopu redne ure ne morejo zapuščati šolskega okoliša brez ustreznega števila spremljevalcev na skupino otrok, mogoče je lahko problem tudi v slabi usposobljenosti učiteljev za terensko delo, težava pa je lahko tudi v tem, da imajo otroci zaradi premajhne števila ur terenskega dela začetno manjšo storilnost zaradi slabše koncentracije.

Glavni namen terenskega dela je, da se mladim vzbudi zanimanje za naravoslovje, da pridobijo naravoslovno znanje... Vse to pa je najlažje doseči z delom na terenu. Pri približevanju narave otrokom je pomembno, da se ne zanemari čustveni svet, glede na to je najbolje, da otroci odkrivajo naravni svet z vsemi čutili v smislu »aktivne roke«.

Za skupine 2-4 lahko delo v naravi traja do 3 ure in vključuje teme okoljskih značilnosti, karizmatične živalske in rastlinske vrste, vpliv človeških posegov na ekosisteme, varovanje naravnih okolij, ptice in njihove ekološke in morfološke funkcionalne značilnosti, opazovanje ptic, pravilno beleženje vrst v beležnico.

Delo na terenu izvedejo usposobljeni mentorji/vodiči.

4. UČNI PRIPOMOČKI IN AKTIVNOST

Za doseganje procesnih ciljev predlagamo naslednje učne pripomočke in aktivnosti, ki bodo povečali zanimanje učencev za izvedbo aktivnosti na terenu, učitelji pa bodo lažje spremljali učenčev napredek pri delu na terenu in bodo prakso iz terenskega dneva prenesli v svoje učne načrte.

SKUPINA 1: starost 4-6 let:

- Otroci opazujejo organizme in jih po svojih zmožnostih narišejo. S tem krepijo sposobnost opazovanja, krepijo koncentracijo, izboljšujejo ročne spretnosti...
- Oprema za lov (mrežice za lovljenje) in pripomočki za ogled organizmov (lupe, plastične petrijevke, manjši plastični akvariji...).

SKUPINA 2: starost 6-12 let:

- Otroci opazujejo organizme in jih po svojih zmožnostih narišejo. S tem krepijo sposobnost opazovanja, krepijo koncentracijo, izboljšujejo ročne spretnosti...
- Oprema za lov (mrežice za lovljenje) in pripomočki za ogled organizmov (lupe, plastične petrijevke, manjši plastični akvariji...).
- Raziskovalna beležnica
- Določevalni ključi za vrste
- Daljnogled

SKUPINA 3: starost 12 – 14 let in SKUPINA 4: starost 15 – 18 let

- Oprema za lov (mrežice za lovljenje) in pripomočki za ogled organizmov (lupe, plastične petrijevke, manjši plastični akvariji...).
- Raziskovalna beležnica
- Določevalni ključi za vrste
- Daljnogled

5. DEJAVNOSTI

5.1 SKUPINA 1: starost 4-6 let /CILJI

- Pravilno rokovati z organizmi,
- prepoznati osnovne značilnosti živalskih in rastlinskih skupin,
- spoznati, da so organizmi odvisni od okolja
- spoznati dnevne in sezonske cikle organizmov v lokalnem okolju
- spoznati spremembe v okolju, ki vplivajo na ugodno stanje organizmov.

V RAZREDU

1. Predstaviti osnovna pravila terenskega dela.
2. S pomočjo igre spomina učenci spoznajo pomen biotska pestrost.
3. Pogovorijo se o značilnostih območja, ki ga nameravajo obiskati.
4. Že v razredu se lahko seznanijo z organizmi, izpostavite pravilno rokovanje, pripraviti otroke na raziskovanje narave.
5. S pomočjo slikovnega materiala se pogovorijo o spremembah pokrajine glede na letni čas in povezati z vedenjem vrst v različnih letnih časih.
6. V razredu pripravite raziskovalne domneve (gibanje rastlin in živali, mehanizmi za preživetje, selitev...), ki jih potrdite ali ovržete na terenu.
7. Preizkusijo se v opazovanju in risanju organizmov.

NA TERENU

1. Pred začetkom terenskega dela je potrebno ponovno pojasniti pravila obnašanja v naravi.
2. Otroke navajamo na doživljanje narave preko vseh čutov (zaznavanje vonjev, ločevanje različnega petja in oglašanja ptic, šumov, razlike v svetlobi, toplo-hladno...)
3. Opazovanje organizmov in razgovor (gibanje, varovalne barve, svarilne barve, razmnoževanje, prehranjevanje, selitev...)
4. Na primeru dvoživk ugotavljajo razlike med mladimi in odraslimi osebki.

PO TERENU

1. Po koncu terenskega dela naredijo zaključke o aktivnosti.

5.2 SKUPINA 2: starost 6-12 let /CILJI

- Pravilno rokovati z organizmi,
- prepoznati osnovne značilnosti živalskih in rastlinskih skupin,
- spoznati, da so organizmi odvisni od okolja,
- spoznati dnevne in sezonske cikle organizmov v lokalnem okolju,
- prepoznati podobnosti in razlike med živalskimi vrstami,
- prepoznati prilagajanje organizmov na različne življenjske razmere,
- prepoznati enostavne prehranjevalne verige v okoljih, kjer izvajajo terensko delo,
- spoznati spremembe v okolju, ki vplivajo na ugodno stanje organizmov.

V RAZREDU

1. Predstavijo osnovna pravila terenskega dela.
2. Z učenci ponovijo osnovne pojme ekologije in sistematike: vrsta, habitat, ekosistem, prehranjevalna veriga, niša...
3. Spoznajo osnove sistema varovanja narave.
4. S pomočjo PPT predstavijo lokalno naravo in geografske značilnosti območja, kjer bodo izvedli terensko delo.
5. Z igro vlog predstavijo vplive človekovega delovanja na okolje.
6. Pogovorijo se o sistemu varstva narave v Sloveniji.

NA TERENU

1. Pred začetkom terenskega dela je potrebno pojasniti pravila obnašanja v naravi.
2. Učence navajamo na doživljanje narave preko vseh čutov (zaznavanje vonjev, ločevanje različnega petja in oglašanja ptic, šumov, razlike v svetlobi, toplo-hladno...
4. Z učenci poiščejo organizme na travniku, gozdnem opadu, mejici, v vodi...,
5. Opazovanje organizmov in razgovor (gibanje, varovalne barve, svarilne barve, razmnoževanje, prehranjevanje, selitev...)
6. Učenci spoznavajo različne habitate, opišejo značilnosti habitatov, pomembnost habitatov za organizme, poiščejo primere prehranjevalnih verig, pestrost habitatov večja biotska pestrost.
7. Seznanijo se z dnevnimi, sezonskimi in življenjskimi cikli, poudarek na selitvi in pomenu mokrišč za selitve ptic.
8. Ugotavljajo razlike in primerjajo telesne znake mladih in odraslih organizmov (dvoživke, hrošči...)

9. Opišejo pritiske na okolje, ki obstajajo na območju in način, kako ti faktorji vplivajo nanj (urbanizacija, intenzivno kmetijstvo, deforestacija, netrajnostno izkoriščanje naravnih virov, opuščanje tradicionalnih načinov obdelovanja zemlje, svetlobno onesnaževanje, degradacija mokrišč, nelegalni lov ptic na selitvi...).

PO TERENU

1. Predstavitev terenskega dela ostalim razredom v šoli.
2. Izdelke (fotografije, risbe, članek za šolsko glasilo) predstaviti v obliki razstave v šolske prostoru.

5.3 SKUPINA 3: starost 12 – 14 let in SKUPINA 4: starost 15 – 18 let / CILJI

- Pravilno rokovati z organizmi,
- prepoznati značilnosti živalskih in rastlinskih skupin,
- prepoznati habitate in združbe na lokalnem nivoju
- spoznati medsebojni vpliv abiotskih in biotskih dejavnikov v ekosistemu
- spoznati razliko med varovanim in zavarovanim območjem
- spoznati, da so organizmi odvisni od okolja,
- spoznati dnevne in sezonske cikle organizmov v lokalnem okolju,
- prepoznati podobnosti in razlike med živalskimi vrstami,
- prepoznati prilagajanje organizmov na različne življenjske razmere,
- prepoznati prehranjevalne verige v okoljih, kjer izvajajo terensko delo,
- spoznati spremembe v okolju, ki vplivajo na ugodno stanje organizmov.

V RAZREDU

2. Pred začetkom terenskega dela je potrebno pojasniti pravila obnašanja v naravi.
 1. Preverijo predznanje o biotski pestrosti in omrežju Natura 2000
 2. Pogovorijo se o sistemu varstva narave v Sloveniji.
 3. Območje terena opišejo na nivoju ekosistema, habitata in živečih vrst, s poudarkom na kvalifikacijskih vrstah območja Natura 2000, pri tem jim je v pomoč literatura na spletu.
 4. Opišejo pritiske na okolje, ki obstajajo na območju in način, kako le ti vplivajo nanj (urbanizacija, intenzivno kmetijstvo, deforestacija, netrajnostno izkoriščanje naravnih virov, opuščanje tradicionalnih načinov obdelovanja zemlje, svetlobno onesnaževanje, degradacija mokrišč, nelegalni lov ptic na selitvi...).

NA TERENU

1. Pred začetkom terenskega dela je potrebno pojasniti pravila obnašanja v naravi.
2. Učence navajamo na doživljanje narave preko vseh čutov (zaznavanje vonjev, ločevanje različnega petja in oglašanja ptic, šumov, razlike v svetlobi, toplo-hladno...)
3. Z učenci poiščejo organizme na travniku, gozdnem opadu, v vodi...,
4. Opazovanje organizmov in razgovor (gibanje, varovalne barve, svarilne barve, razmnoževanje, prehranjevanje, selitev...)
5. Učenci spoznavajo različne habitate, opišejo značilnosti habitatov, pomembnost habitatov za organizme, poiščejo primere prehranjevalnih verig, pestrost habitatov večja biotska pestrost.
6. Seznanijo se z dnevnimi, sezonskimi in življenjskimi cikli, poudarek na selitvi in pomenu mokrišč za selitve ptic.
7. Ugotavljajo razlike in primerjajo telesne znake mladih in odraslih organizmov (dvoživke, hrošči...)
8. Opišejo pritiske na okolje, ki obstajajo na območju in način, kako ti faktorji vplivajo nanj (urbanizacija, intenzivno kmetijstvo, deforestacija, netrajnostno izkoriščanje naravnih virov, opuščanje tradicionalnih načinov obdelovanja zemlje, svetlobno onesnaževanje, degradacija mokrišč, nelegalni lov ptic na selitvi...).

PO TERENU

1. Predstavitev terenskega dela ostalim razredom v šoli.
2. Izdelke (fotografije, risbe, članek za šolsko glasilo) predstaviti v obliki razstave v šolske prostoru.

6. VREDNOTENJE

Učitelji lahko program ovrednotijo. Pomembno je, da s tem dobijo povratno informacijo o kakovosti izpeljanega programa in tudi informacijo, kako izboljšati izobraževalni proces na terenu. Za vrednotenje se pripravijo kazalniki (število vsebinskih sklopov, število učencev, opazovane živalske in rastlinske vrste, opazovani habitati, prepoznani ekološke značilnosti vrst..).

6.1 Aktivnost v razredu – kazalniki

-število obravnavanih tematskih sklopov

-število učencev razdeljeni po starostnih skupinah

-število ekoloških značilnosti

-vprašanja za učence: Kako se obnašamo v naravi ? Kako pravilno rokovati z živimi bitji ? Ali si to žival že kje videl, če da, kje ? Ali poznaš organizem ? S čim se hrani ? Opiši razlike in podobnosti med organizmi, gibanje...

6.2 Aktivnost na terenu - kazalniki

-število učencev

-število prepoznanih vrst

-število prepoznanih različnih habitatov

-število ekoloških značilnosti vrst

-število prepoznanih kvalifikacijskih vrst območja Natura 2000

-vprašanja za učence: Kako se obnašamo v naravi ? Kako pravilni rokovati z živimi bitji ? Ali si to žival že kje videl, če da kje ? Ali poznaš organizem ? S čim se hrani ? Kako se premikajo ? Opiši razlike in podobnosti med organizmi...

7. ZAKLJUČEK

Načrt za vodenje šolskih skupin je osnova za pripravo konkretne aktivnosti obiska narave na območju občine Središča ob Dravi.

Izvedba načrta za vodenje skupin, pa mora nujno vključevati sodelovanje različnih deležnikov (šole, občina, turistični zavodi). Iz tega razloga bi moralo biti tudi urejeno upravljanje območja vrednih delov narave, z razlogom zagotavljanja vodičev, ki bi omogočili strokovno izvedbo aktivnosti v naravi in bi bili v pomoč učiteljem, ki konkretnega terena in posebnosti območja slabše poznajo. Pomembno je, da terensko delo izvedejo strokovno usposobljene osebe, ki poznajo ekološke značilnosti organizmov in sistem varstva narave v Sloveniji ter so tudi usposobljeni za izvajanje vzgojno-izobraževalnega procesa.